

ANNA
FREUD

Egy lány az apja árnyékában

ROMY SEIDEL

ANNA
FREUD

Egy lány az apja árnyékában

KOSSUTH KIADÓ

A kiadás alapja
Romy Seidel: *Die Tochter meines Vaters.*
Anna Freud – In Wien fand sie die Liebe, in London ihren Traum
Piper Verlag GmbH, München 2021

FORDÍTOTTA
Győri Hanna

SZERKESZTETTE
Tóth Emese

ISBN 978-963-544-923-1

Minden jog fenntartva

© Piper Verlag GmbH, München 2021
Cover Artwork © Johannes Wiebel | punchdesign,
using images from
shutterstock.com and Richard Jenkins Photography
© Kossuth Kiadó 2023
© Hungarian translation Győri Hanna 2023

I.

A BÉCSI ÉVEK

1922-1924

1.

Bécs, Berggasse 19., 1922 nyara

Anna felegyenesedett, és kinyújtóztatta a hátát. Órák óta dolgozott nagy odafigyeléssel egy angol fordításon. A Pszichoanalitikus Kiadónak készült, melyet az apja vezetett.

Felállt, az ablakhoz ment, és körözött a vállával párat. Talán sétálhatna is kicsit, jót tenne a friss levegő! Túl régóta ült a fülledt szobában.

Visszament az íróasztalához, összegereblyézte a papírjait, és elgondolkozott, hogy rögtön rendbe is tegye-e őket.

Nem, ráér holnap. Mára elég volt!

Már a kilincsen volt a keze, és nyitotta az ajtót, amikor kopogtattak. Felnevetett a nagynénje rémült arcán.

– Szent ég, jól megijesztettél, Anna!

– Épp elkészültem, és egy kicsit meg akartam mozgatni a lábam.

A nagynénje mindig szigorúnak, rátartinak látszott, valószínűleg sötét, magasan záródó ruhái és a szeme közt futó mély ránc miatt. Azonban ha közelebbről is megismerte az ember, kiderült, hogy a legkevésbé sem merev vagy savanyú személyiség.

– Apád beszélni szeretne veled, Annácska.

Mi nyomhatja az apja szívét? Szokatlan időpont a beszélgetésre. Általában a kora esti órákig folyamatosan érkeztek hozzá a páciensek.

– Vacsoránál találkozunk – búcsúzott a nagynénje.

Anna leemelte a fogasról a kötött kardigánját, és az apja dolgozószobája felé indult.

Freudék lakásának – ami valójában két, egybenyitott lakásból állt – majdnem két tucat szobája volt, köztük a nagynénje saját nappalija.

Anna két szobája a déli részen helyezkedett el, épp az ebédlő mellett. Az egyiket kényelmes kanapéval, íróasztallal és egy diófa könyvespolccal rendezte be. A sarokban egy komfortos fotel állt, előtte lábtartó, itt kiválóan tudott olvasni és kézímunkázni. Az ablakon világos függönyök lógtak, amelyek lágyan gömbölyödtek a huzatban, ha kinyitották az egyik ablakszárnyat. A falakon színpompás képek függtek, szívesen megállt előttük az ember. Az inkább sötét, kicsit kényelmetlennek látszó szülői házban Anna egy kellemes, világos kis otthont varázsolt magának. Az apja szobái – a dolgozó – a szalon, a kezelő-, valamint a várószoba – a nyugati szárnyban kaptak helyet.

Anna gyorsan az ajtóra szorította a fülét, és hallgatózott.

Semmi. Néma csend. Kopogott, majd az apja hangos szólítására belépett a szobába.

Az apja az íróasztalánál ült. A hamutartóban füstölgő szivar, a zakóját levette és a szék háttámlájára terítette. Az ablak zárva volt, mint általában; Anna sokszor megjegyezte, hogy mennyire nem törődik a friss levegővel.

– Szabad? – Anna az ablak felé lépett, és várta, hogy az apja biccentsen.

– Tőlem! – írt tovább Freud.

Nem volt egyszerű utat törni az ablakhoz. A szoba zsúfolásig volt bútorokkal, lámpákkal, szőnyegekkel, amelyek részben egymáson heverték, no meg számtalan emléktárggyal, melyeket az apja az utazásairól hozott magával. Az asztalokon és a polcokon szobrocskák álltak, némelyik görög isteneket ábrázolt. Freudnak a gyűjtögetés volt a szenvedélye. Ha meglátott egy boltban egy tetszetős figurát, nem tudott elmenni mellette, muszáj volt legalább megfognia. És akkor persze már meg is akarta venni.

Anna meglökött a csípőjével egy kis asztalkát, mire a fából készült alak billegni kezdett rajta. Egyik kezével reflexből utánacapott.

Gyerekként egyszer levert egy teli hamutartót, a szivarhamu szétszóródott a drága szőnyegen. Az apja rémesen leszidta, hogy milyen kétbalkezes, ő meg bőgve szaladt ki a szobából.

Végre kinyitotta az ablak egyik szárnyát, és leült az apja íróasztala előtti székre.

– Beszélni akartál velem, apa?

A férfi arrébb tolta az előtte heverő lapot, beleszívott a szivarjába, és hunyorogva nézett a mennyezet felé kanyargó sűrű füstpamacsok után, majd megköszörülte a torkát.

– Aggódok, Anna.

– Aggódsz? Miért?

– Érted.

A lány sejtette, mire gondol. Azért aggódik, mert ő még mindig otthon lakik a szüleivel és a nagynénjével, és eszében sincs elköltözni. Aggódik, hogy miért nem gondol egy másodpercig sem a házasságra. De kihez is mehetne hozzá?

Adódott időnként egy-egy érdeklődő, Ernest Jones például, a család jó barátja. Neurológus, és szintén analitikus. Szörnyen nyomasztó volt, amikor nemrég udvarolni kezdett neki. Egyértelmű volt, hogy mit remél tőle, noha konkrétan nem kérte meg a kezét. Nem is volt rá szükség, minden mondatában elhangzott valami rejtett, de időnként egészen nyílt üzenet. Egy ponton a lánynak túl sok lett, és megmondta, hogy barátként – és csakis akként – szereti, becsüli.

Erre a férfi teljesen elhúzódott tőle, és hetekig tartott, míg túllépett a vélt megszegyenülésen. Azóta nem beszéltek házasságról, és ha Annán múlt volna, szóba sem kerül többet.

Az apja szeme felvillant. Vagy szórakoztatta valami, vagy dühítette, időnként a lánya sem tudta pontosan felmérni.

Érezte a késztetést, hogy magyarázkodjon, de szerencsére sikerült visszafognia magát.

Az apja némán szivarozott tovább, aztán felállt, és az ablakhoz sétált.

– Igazság szerint anyád kért meg, hogy beszéljek veled. Ő ugyanis sokkal jobban aggódik, mint én.

Anna a szemét forgatta. Szóval az anyjáról van szó. Miért küldte követnek az apját? Miért nem ő beszél vele?

– Azon tépelődik, hogy egyáltalán vágysz-e önálló életre.

– De hát önálló életet élek. Van munkám, és külön életteret alakítottam ki magamnak a szobáimban.

Anna volt a hat testvér közül a legfiatalabb. Három bátyja és két nővére volt. A legkisebb fióka, akinek mindig meg kellett küzdenie a figyelemért és a szeretetért. Már gyerekként érdekelte az apja munkája, olvasta az írásait, a könyveit, és egyszer csak elkezdett vele a pszichoanalízisről beszélgetni. Később sem veszítette el érdeklődését a téma iránt, amikor már líceumban tanított, és végül elvégzett egy hároméves tanulmányi analízist az apja mellett.

Három hónapja felvette tagjai közé a Bécsi Pszichoanalitikus Egyesület, azóta részt vesz az üléseken és az előadásokon. Ezenkívül a Pszichoanalitikus Kiadó üzleti levelezését és az angol fordításokat is ő intézi. Ez nem saját élet? Egy nő esetében csak a házasság és a család-alapítás számít annak?

Az apja komolyan nézett rá. Igazán sötéten és áthatóan tudta méregetni a vele szemben állót.

– Amúgy mikor mész Louhoz? – kérdezte egyszer csak. Anna meglepődött a hirtelen témaváltáson.

– Jövő hétfőn.

Lou Andreas-Salomé a közös barátnőjük volt, Anna az apján keresztül ismerte meg. Lou írónő volt, és pár éve pszichoanalitikusként is dolgozott. Már elmúlt hatvan, éppolyan idős volt, mint Anna anyja. Anna mégis sokkal fiatalabbnak és élettelibbnek látta.

Az apja visszaült az íróasztalához. Folytatta az írást, és újabb szivarra gyújtott, noha az előző vége még a hamu-

tálban parázslott. Vajon végeztek, vagy még akarja fag-
gatni?

– Szeretném, ha elvinnél egy könyvet neki. Lennél
olyan kedves, és emlékeztetnél majd rá?

Anna felállt, és lesimította a kötényt.

– Persze. Találkozunk a vacsoránál. Kicsit kimegyek
még a szabadba.

Az apja bólintott, és fel sem nézett, amikor a lánya be-
csukta maga mögött az ajtót.

2.

A következő hét

A nap sütött, pár kósza felhő lebegett csak az égen. Igazi utazóidő volt.

Anna jókedvűen és lelkesen kelt fel, gyorsan felöltözött, és átment az ebédlőbe, hogy bekapjon egy falatot reggelire. Reggel sosem volt túl éhes.

Az apja már a dolgozószobában ült, az anyja és a nagynénje még aludtak.

– Levigyem az utazótáskáját, Anna kisasszony? – kérdezte Mizzi, a szobalány, egy igen fiatal, csinos, pirosposzsgás arcú, szőke fürtös nőszemély.

– Nem szükséges, Mizzi, de köszönöm. – Anna megitta a kávéját, és elgondolkozott, becsomagoltasson-e későbbre valami elemózsiát magának. – Megmondaná a szakácsnőnek, hogy készítsen egy kis útravalót?

Mizzi pukedlizett.

– Természetesen, Anna kisasszony.

Anna összerakta a tányért és a csészét, mint mindig, noha Mizzi szerint ez igazán nem lett volna szükséges.

– A szobámban leszek, ha keres valaki – mondta, mert még ezt-azt be kellett pakolnia.

Átment az ebédlőből a szomszéd szobába. Alaposan kiszellőztetett, összeszedegette a maradék holmiját, és ellenőrizte, hogy nem felejtett-e el valamit. Hiszen az egész júliust Lounál fogja tölteni!

Anna könnyű esőkabátjával a karján belépett a bécsi Westbahnhof csarnokába. Beletelt egy-két pillanatba, míg hozzászokott a lármához; a hangerőhöz, az emberek kiáltozásához, a kalauzok sípjainak éles füttyentéséhez, az érkező és induló vonatok fújtatásához és csörömpöléséhez.

Ahogy továbbment, kis híján felbukott egy kisfiúban, aki a földön ült, és a karját a térde köré fonta. Szívzsongatóan zokogott.

Anna leguggolt mellé.

– Mi a baj, fiúcska?

– Az anyukám... – zokogott a gyerek. – Elvesztettem az anyukámat.

Anna ellenállt a késztetésnek, hogy vigasztalásképp magához ölelje a kicsit.

– Gyere, üljünk le! – mutatott jobbra egy padra. – Nem ülhetsz a földön, előbb-utóbb elbotlik benned valaki. – Elmosolyodott, amikor a kisfiú kíváncsi pillantással felnézett rá. – Mint én majdnem, az előbb.

A fiú feltápászkodott, és az ingujjával megtörölte nedves arcát. Alig állt fel, odasietett hozzá egy kalauz.

– Te gazfickó! Mi jut eszedbe, itt csavarogsz! – Már épp meg akarta húzni a fiú fülét, Anna alig tudott közbelépni.

– Kérem, hagyja békén ezt a szegény gyereket!

– Au! – bömbölt a gyerek, noha a kalauz még hozzá sem ért.

– De nem üldögélhet itt! – veszekedett a férfi. – Zavarja a járókelőket.

– Hogy egy kicsi fiú itt zokog? – Anna hitetlenkedve megrázta a fejét. – Majd én gondoskodom róla, menjen csak, végezze a munkáját!

– Biztos benne? – A férfi gyanakodva végigmérte. – Idehívhatom a biztonsági őrt is – mutatott a távolba.

– Hagyja csak! – csitította Anna. – Ha szükségem lesz rá, magam fogom idehívni.

– Rendben van, ön tudja – morgott még valamit a kalauz a bajusza alatt, azután elballagott.

Anna leült a padra, a táskáját a lábához tette, és megvárta, míg a kisfiú mellé ül.

– Most pedig meséld el szép nyugodtan, mi történt!

A fiú szipogott, mire Anna elővett egy zsebkendőt a táskájából.

– Az anyukám... – Megtörölte az orrát meg a szemét.
– A nagymamához akartunk menni vonattal. Azt mondta az anyukám, menjek előre a pályaudvarra, ő majd utánam jön. Mert már nyolcéves vagyok, és kijöhetek ide egyedül. Itt vártam, de anyu nem jött, és aztán még a vonat is elment. – Rekedten felsírt. – Lehet, hogy felszállt nélkülem? Mert nem talált meg?

Anna nagyon megkönnyebbült. Csak egy félreértés, úgy tűnik. Minden el fog rendeződni. Egy pillanatra azt hitte az imént, hogy az „elvesztettem” azt jelenti, hogy meghalt.

– Hogy hívnak?

– Johannes.

– Én Anna vagyok. Az anyukád egész biztosan nem indult el nélküled, Johannes.

A fiú bizakodva nézett rá nagy barna szemével. A lány szívét összeszorította az együttérzés. Még jól emlékezett, gyerekkorában milyen sokszor érezte elveszettnek magát. Neki, a legkisebbnek nem kellett volna megszűlnie, nem várták. A testvérei egységet alkottak, nem tartozott hozzájuk, akármennyire igyekezett is.

Akart még valami vigasztalót mondani a kicsinek, amikor a háta mögül izgatott női hangot hallott:

– Nem látták a fiamat? Hol a kisfiam?

Johannes felugrott.

– Anyu!

Egy törékeny, sötét hajú nő átölelte a gyereket, és csókokkal borítja a haját.

– Johannes! Azt hittem, felszálltál a vonatra nélkülem! A kisfiú kiszabadította magát az ölelésből.

– Én is azt hittem rólad.

A nő elmosolyodott.

– Akkor mindkettőnknek szerencséje volt, igaz?

Johannes Annára mutatott.

– Ez a néni vigyázott rám.

– Valóban? Nagyon kedves, köszönöm!

– Magától értetődik. Csak próbáltam megnyugtatni.

Az anya megszorította a kezét.

– Szívből köszönöm. Remélem, nem kési le miattunk a vonatát.

– Nem, ne aggódjon, nagyon hamar ideértem. – Anna jobbra mutatott, ahol épp befutott a vonata. – Most jött meg. – Felkapta a táskáját. – Viszlát, Johannes, vigyázz magadra!

Mint mindig, Anna magával vitte a kötését, és amíg Lou ruhájának ujján dolgozott, Johannesen gondolkodott. Nagyon megérintette az élmény, még mindig a hatása alatt állt. Egy gyereknek mindig biztonságban kell éreznie magát. Olyan könnyen kibillenek, és a gondok sokszor mélyen megsebzik őket.

A kötőtű szinte magától csúszott a szemek között, oda sem kellett néznie. Ezt szerette a kézimunkában: a gondolatai elkalandozhattak, és mintegy mellesleg elkészült egy-egy csinos ruhadarab.

Milyen gyámoltalan volt a fiúcska, és milyen bálásan nézett rám, hogy törődtem vele, gondolta. Milyen jó érzés volt segíteni neki!

A második átszállás után Anna a ruha mindkét ujjával elkészült. De aztán lecsukódott a szeme. Johannesről álmodott. Kéz a kézben álltak a peronon, és a vonatra vártak.

– És ha anya mégsem jön? – kérdezte a fiú tágra nyílt szemmel.

– Itt vagyok – felelte ő. – Nem hagylak magadra. Megbízhatok bennem.

Amikor hunyorogva felébredt, hirtelen nem is tudta, hol van.

Ja, persze, a göttingeni vonaton! Egyedül volt a részlegben. Néha élvezte, ha más utasokkal szóba elegyedett, de általában jobban szerette a csendet. Milyen hosszán alhatott? A csuklójára pillantott, de hiába – a karóráját otthon hagyta, valószínűleg az éjjeliszekrényen.

Elrakta a kötést a táskájába, az ablak mellé csusszant, és a hideg üvegnek döntötte a homlokát.

Nyár volt, igazi nyár. A mezők és a rétek dúsan zöldelltek, mák, búzavirág és margaréta burjánzott a búzamezők szélén, az ég harsogóan kék volt.

Anna imádta a vidéki tájat. Minden évben, amikor elege lett a városi életből, zöld mezők után vágyakozott, hegyek után, ahol encián virágozik, völgyek után, ahol kis falvak bújnak meg. Akárcsak a családja – ezért minden évben hetekre, sőt hónapokra leköltöztek vidékre.

Eszébe jutott az előző látogatása Lounál. Legalább három hónapja lehetett. A hosszú hazautat kihasználta, hogy felkészüljön a Pszichoanalitikus Egyesületben tartandó felvételi előadására, ami pár héttel később volt esedékes. A címe: *Verés-fantázia és álmodozás*, esettanulmány egy apa és a lánya kapcsolatáról. Ezt a témát Anna igazán mélyen ismerte, szinte sorsszerű volt, hogy ezt választotta.

Borzalmasan ideges volt előtte, és nemcsak azért, mert eleve félt közönség előtt beszélni, hanem mert semmiképp sem akart csalódást okozni az apjának. Szeretett volna megfelelni neki, a híres analitikusnak. Mindegy is ez motiválta.

Egyszer csak a kalauz közeledése szakította ki a gondolataiból.

– A jegyét, kisasszony!

Ázott kutya szaga volt az egyenruhájának.

Míg a kalauz érvényesítette a jegyét, Anna egy évek óta űzött szórakozásának hódolt: azon morfondírozott, milyen kutya lehet a másiknak, és hogy hívhatják.

Egy pudli, gondolta. Nem, egy tacska. Egy drótszőrű, aki mindig türelmetlenül várja a kapuban, amikor hazatér. Talán még a papucsát és az újságját is odaviszi neki. A neve pedig...

– Pár perc múlva beérünk a göttingeni főpályaudvarra – adta vissza a férfi a jegyét. – Tessék, kisasszony!

Szepe? Elnyomott egy mosolyt. Butaság, nem Dél-Németországban vagyunk, itt senki sem hívja Szepinek a kutyáját. Talán Brunó vagy Csabos.

Anna felkapta a kabátját a szomszéd ülésről, és kicsit merev terpeszben egyensúlyozva elimbolygott az ajtóig. A vonat zakatolva megállt, a fék fülsértően csikorgott, legszívesebben befogta volna a fülét, csak sajnos nem volt szabad keze.

– Érezze jól magát Göttingenben! – bökte meg a kaulauz a sapkája szélét, és kinyitotta előtte a kocsiját.

– Köszönöm szépen! – felelte a nő.

Lelépett a vagon két lépcsőfokán a peronra, óvatosan, hogy rá ne taposson a szoknyája szegélyére. A kabátját az utazótáskára terítette, felnézett, hogy tájékozódjon, majd útnak indult.

Lou felajánlotta, hogy kimegy érte, de Anna írt neki, hogy nem szükséges.

Amikor kilépett a pályaudvarról, megállt, és felnézett az égre. Seholy felhő. A lába bizsergett, a hosszú üléstől egészen berozsdásodott. Lou háza, a Loufried, ahogy a barátnője hívta, nem volt messze. Útközben Anna meg-megállt, hogy megnézzon egy-egy szép házat vagy kertet. Amikor az egyik ház elől épp továbbindult, hirtelen kilépett egy férfi az oldalajtón, és szinte egymásnak ütköztek.

– Ezer bocsánatot, kisasszony – mentegetőzött egy tweedzakós, barna sapkás, vörös loboncú fiatalember.

– Semmi gond!

– Ön osztrák – mosolygott rá futólag a férfi. – Nem linzi?

– Nem, bécsi.

– Linzben él a nénikém. – A férfi nagyjából egyidős lehetett vele. Talán diák, aki nem utazott haza? Nyáron Göttingen szinte teljesen kihalt volt, míg az egyetemi szemeszterek idején nyüzsgött a fiataloktól. – Ön itt tanul? – kérdezte érdeklődve.

– Nem, egy barátnőmhöz jöttem.

– Én nyugat-ázsiai nyelveket tanulok. – A fiú a lábujjai hegyén hintázott, és közben mindkét kezét zsebre vágta.

– Andreas professzornál?

– Igen. Ismeri?

– A barátnőm férje.

A férfi arca felragyogott.

– Ó, valóban? Micsoda véletlen!

Anna orrát dohány és molyirtó szaga csapta meg, mire nagyot tüszentett.

– Egészségére! Megfázás?

– Szénanátha. – A nő zsebkendőjét vett elő, és továbbindult.

– Megengedi, hogy elkísérjem?

– Nem szükséges, nagyon köszönöm.

– Ahogy gondolja. Szívélyesen üdvözlöm Andreas professzor urat.

Anna még visszafordult.

– Átadom.

Ahogy továbbment, fellélegzett. Már attól félt, nem sikerül leráznia a férfit.

Jó negyedóra gyaloglás után meglátta a távolban Loufriedet. Boldogan elmosolyodott, és megszaporoázta a lépteit.

A házat csodás, virágzó kert vette körül, tele gyümölcsfával, bokrokkal, virágágyásokkal.

A kovácsoltvas kerítés kapujánál tábla lógott, rajta a felirat: Loufried. Cseresznyeillat lengett a levegőben.

Anna letette a táskáját, és mélyet lélegzett. *Milyen jó itt lenni!*

Kitárta a kaput. A konyhaablakban mozgást látott – biztosan Lou áll a függöny mögött.

Nem sokkal később feltárult a ház ajtaja, Lou viharzott ki rajta, és kitárta a karját.

– Hát itt vagy végre! Isten hozott, édes Annám!

Átölelték egymást, mintha réges-rég nem találkoztak volna. Lou kutyája ide-oda ugrált körülöttük, és izgatottan csaholt.

Anna elengedte a barátnőjét, és leguggolt a kutyához, hogy őt is köszöntse.

– Egyre gömbölyűbb vagy, kicsim!

Anna imádta a kutyákat, akárcsak az apja, de az anyját nem sikerült meggyőznie, hogy tartsanak otthon ők is egy négylábút. „Ha mindenképp akartok egy kutyát, csak tessék. Akkor én elköltözöm.

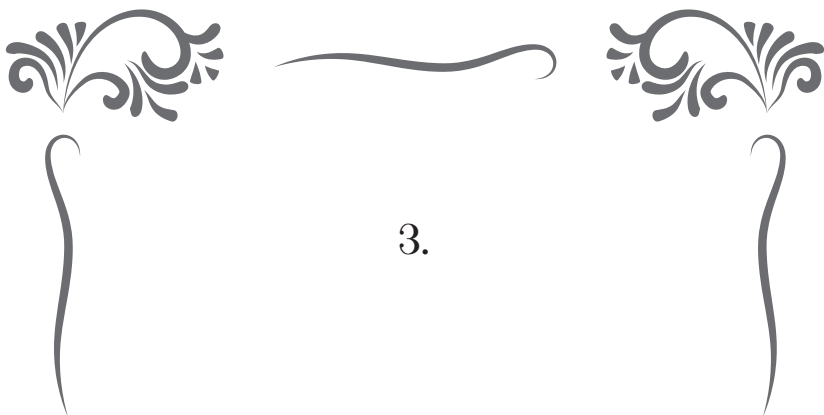
– Martha! – csettintett az apja.

– Komolyan beszélek, Sigmund – felelte a felesége. – A kutya vagy én.”

Hogy Anna miként döntött volna, azt inkább nem is mondta.

– Menjünk rögtön be? – kérdezte Lou. – Vagy szeretnél tenni egy kört a kertben? – Elmosolyodott, és intett.

– Nem, persze. Tudom, mit választanál.

3.

Egymással szemben ültek a kertben, az asztalon gyertya. A madarak elcsendesedtek, mintha nem akarnák zavarni őket. Bár inkább a délutáni hőség lehetett az oka, ami búraként borult a városra.

– Idén leszel huszonhét éves, ha nem tévedek. – Lou halkán felsóhajtott. – Még egészen tisztán emlékszem, amikor én is ilyen fiatal voltam. Nemrég mentem férjhez, épp megjelent az első könyvem...

Anna elmosolyodott. Ritkán tudatosult benne a közöttük lévő nagy korkülönbség.

– Tényleg, hol van a férjed?

– Lipcsében. Miénk az egész ház!

Lou a ház felső szintjén lakott, a férje az alsón. Szokatlan, de jól bevált megoldás. A házasságuk is, ami inkább barátságra hasonlított, igencsak szokatlan volt.

Lou kiment a szobából, és hamarosan egy könyvvel tért vissza. Az asztalra tette, és töltött még friss teát.

Anna kézbe vette a könyvet, és belelapozott: Rainer Marie Rilke *Duinói elégiák* című műve. Nemrég ismerte meg a költőt, a visszafogott, szégyenlős, kicsit elvarázsolt, vágyakozó, álmodozó tekintetű férfit. Louval egy

ideig szeretők voltak. Eleinte csak a múzsája és lelki társa volt, azután – legalábbis a férfi számára – kisebb tragédiába torkollott a viszony. Lou szakított, mert teljesen felzaklatta a kapcsolat.

– Ez a legjobb, amit Rainer valaha írt – mondta halkán, és Anna kihallotta a hangjából a bánatot és a mélabút.

Az *Elégiák* első, kézzel írt részét tavaly ajándékozta Annának a születésnapjára. Értékes ajándék, kincsként őrzi azóta is.

– Mesélj, Anna – kérte Lou –, hogy vagytok otthon?

– Nagyon jól. Nem sok hírem van, hiszen majdnem mindennap írok.

– Mi van a regényeddel?

Anna elvörösödött. Ó, igen, a regénye! Két éve az jutott eszébe, hogy a sok kis történetből, amit írt, megszerkeszt egy regényt. A történetek főszereplőjét Heinrich Mühsamnak, azaz Fáradságos Henriknek hívták. Anna magáról mintázta a fiatalember számos tulajdonságát, és osztozott vele álmaiban és reményeiben is.

De akárhányszor nekiült, hogy dolgozzon rajta, az agya, amelyben egyébként csak úgy cikáztak a fantáziadús gondolatok, sztrájkba fogott. A lap üres maradt, csak pár kulcsszó és firka került rá. Nyilvánvalóan nem született írónak.

– A *regény* szó Damoklész kardjaként lebeg felettem.

– Engedd el! Mondd egyszerűen csak azt magadnak, hogy most egy kicsit hosszabb történetet írsz.

– Úgy érted, cselezzem ki az agyamat?

Lou megvonta a vállát.

– Valahogy úgy, igen.

Nem tudom saját magamat becsapni, gondolta Anna. Túl gyakran próbálkozott vele, és sosem sikerült.

– Heinrich Mühsam te vagy. Mindketten tudjuk, ugye?

Anna úgy érezte, mintha rajtakapták volna, ami kellemtelen volt, de feltehetőleg Lou a kezdet kezdetétől átlátott rajta.

– Hagyd, hogy Heinrich azt az utat járja, amit te is a legszívesebben választanál! Hagyd, hogy azt csinálja, amit *te* szeretnél! – Lou cinkosan rákacsintott. – Ez a jó a regényszereplőkben. Olyanra formálhatod őket, amilyen te szeretnél lenni.

– De hát Heinrich *férfi!* – emlékeztette Anna.

– Na és? Mit tenne a te Heinriched? Mit dolgozna? Hogyan élne?

Anna rögtön tudta a választ.

– Egy aranyos vidéki házban lakna Bécs környékén, talán Stájerországban, azt én is szeretem. A kertje tele lenne violával és mályvával, tyúkokkal és pimasz libákkal. És persze lenne egy kutyája.

– És családja?

– Nem, az inkább nem – felelte bizonytalanul. Lou kérdései mindig kicsit kényelmetlenek voltak. – A családhoz meg kellene házasodnia. És azt egyáltalán nem tudom elképzelni magamról.

– Ki beszél *rólad?* – nevetett fel Lou.

Anna nem tudta, mit feleljen.

– Mi a helyzet Ernest Jonesszal?

Miért kell Lounak már megint ezzel nyúznia?

– Az égvilágon semmi – felelte Anna kissé élesen, hogy világossá tegye, nem akar a szükségesnél többet beszélni erről.

Lou a nevetéstől félrenyelte a teát.

– Ne légy dühös, de túl nagy volt a csábítás! Csak kicsit csipkelődöm. Túl jó is lennél egy olyan férfinak.

– Igen?

– Ne érts félre, kedvelem Jonest, intelligens, becs-vágyó, de azt hiszem, neki olyan nő kell, aki felnéz rá, és gondoskodik róla, hogy rendesen fel legyen öltöz-ve, amikor elmegy otthonról. – Lou rákacsintott. – És erre kár lenne téged elpazarolni. Egész más kvalitásaid vannak. – Még mindig mosolyogva felállt. – Hozok még teát.

– Én is hozhatok.

– Jót tesz a csontjaimnak, ha megmozgatom őket.

Míg Anna az asztalnál ült, és merengve vakarta Lou kutyáját, aki az asztal alatt hevert, hirtelen megtörtént: látta magát az íróasztalnál ülve – a saját praxisát vezetve. Lehet, hogy már korábban is gondolkodott ezen, de nem jutott el a tudatáig.

Lou visszatért, és az asztalra tette a teáskannát.

– Úgy nézel, mintha szellemet láttál volna.

– Nem szellemet. Saját magamat láttam az íróasztal-omnál, a saját rendelőmben.

Lou csodálkozva felvonta a szemöldökét.

– Ó, igen? Mióta gondolod így?

Anna megvonta a vállát.

– Nem tudom, talán már rég itt keringett bennem a gondolat. – Megkocogtatta a homlokát. Hallgatott egy

darabig, aztán elgondolkodva folytatta: – Eleinte fogadhatnám apa pácienseit. Aztán... – Elhallgatott.

– Aztán? – kérdezett vissza Lou.

Hirtelen megint Johannest látta maga előtt, ahogy ült a földön, karjával átfonta a térdét, és sírt. „Elvesztettem az anyukámat.”

Eszébe jutott, amit a kisfiú anyjának mondott: „Csak próbáltam megnyugtatni.”

– Ki tudja! – nevetett fel túlzott derűvel. – Sok víz folyik még addig a Dunán!

Este sétáltak egyet. Lou kutyája előreszaladt, az orrát a földre szorította, és Anna megint nagyon vágyott egy kutyára, amellyel kora reggel kimehetne a Duna-partra.

Megálltak egy kis erdőnél. Friss szél támadt, enyhülést hozó. Nehéz, sötét fellegek gyülekeztek felettük. Esőfelhők. Lou előremutatott.

– Leüljünk oda a padra?

Helyet foglaltak. Anna nagyot nyújtózott.

– Csodálatos itt! Irigyellek!

Lou a nap felé fordította az arcát.

– Néha nézem a felhőket, és arra gondolok, hogy biztosan izgalmas az időjárással foglalkozni.

– Engem nem érdekelne – vélte Anna. – Mert hiába tudnék róla sokat, nem tudnám megváltoztatni. Nem tudom arrébb tolni a felhőket, nem tudom rávenni őket, hogy essen belőlük az eső. Nem tudom irányítani a szelet, eltakarni a napot, ha túlságosan a szemembe süt. Mindent el kellene fogadnom, és az nem nekem való. – Felhúzta a térdéig a szoknyáját.

– Hogy megy a kiadó? – kérdezte lehunytt szemmel Lou, és tarkóra tette a kezét.

– Apa aggódik, mert kevés a papír, és rémesen nőnek az árak.

– Foglalkozol még álmofejtéssel?

– Egy kicsit.

– Meséld el a legutóbbi álmodat!

– Az osztályom előtt álltam, a gyerekek kinevettek, mert hálóingben voltam, és óriási filcpapucsban.

– És te? Mit csináltál? Velük neveltél?

Anna megrázta a fejét.

– Túlságosan szégyelltem magam. De a gyerekek jól szórakoztak. Majd megszakadtak a nevetéstől, és folyton a hálóingemre meg a papucsomra mutogattak. – A homlokát ráncolta, mert eszébe jutott még egy részlet. – Hosszú hajam volt, egészen a derekamig ért. Furcsa.

– Talán hiányzik a tanítás, nem gondolod? Álmodtad néha gyerekként, hogy tudsz repülni?

– Néha. Csodálatos volt, egyszerűen felemelkedtem és tovaszálltam. Kár, hogy felnőttként egyszer csak... – Anna kereste a megfelelő szót. – ...elveszítjük ezt a képességet.

– Azt hiszem, az ősbizalomból fakad, ami gyerekként még a sajátunk. Abból a megnyugtató érzésből, hogy semmi bajunk sem eshet. Hogy mindig elkapnak és megvédenek.

Anna elhallgatott. Nagyon ritkán álmodott repüléssel.

– Nemrég azt álmodtam, hogy a lépcsőházban boilyongok, és nem találom a lakásunkat – mondta hosszas hallgatás után. Az álom emléke elképesztően erős volt még mindig, kissé túlságosan is. Futott és futott, lép-

csőn fel és lépcsőn le, míg végül leült az egyik lépcsőfokra, és arra gondolt, hogy ott marad, míg meg nem találja valaki.

Elgondolkozott, hogy elmesélje-e Lounak az apa-álmát, ahogy nevezte. Újra és újra azt álmolta, hogy az apja számára láthatatlan. Az apja a dolgozószobában ült, és írt valamit, ő belépett, és az apja a nyitott ajtóra meredt. „Van ott valaki?” – kérdezte, és Anna tétova, vékony hangon így felelt: „Hiszen én vagyok az, papa. Nem látsz?”

Előfordult, hogy az apja el akart menni mellette, mire ő elé állt, hogy észrevegye. De az apja átment rajta, míg ő kiáltani akart, de nem jött ki hang a torkán.

Más álmaiban az apja árnya fenyegetően és baljósan emelkedett a háta mögött. Látni nem látta, csak érezte, és az épp elég volt. Néha annyira megrémült álmában, hogy nem tudott megmoccanni.

Gyakran felriadt ezekből az álmokból, és nem tudott visszaaludni.

Nem, jobb, ha ezt nem meséli el Lounak. A barátnője félreértene, és belemagyarázna valamit, ami nem is igaz.

Későn feküdtek le, Anna mégsem tudott elaludni. Nyugtalan volt, zaklatott.

Saját praxis. A lelke mélyén erről álmodna? Miért sülyesztette el a tudatalattijába ezt a vágyat, miért csak most tört elő és lepte meg vele magát?

Mit szólna hozzá az apja? Feltehetőleg azt: „Nem elég neked, hogy titkárnő, korrektor és fordító vagy?”

Anna összefonta a mellkasa előtt a karját, és az ablakhoz állt. Decemberben lesz huszonhét éves, és még mindig önmagát keresi. A saját útját. Analízisre is azért járt az apjához, mert abban reménykedett, talán azt is várta, hogy rájön, ki ő és mit akar.

Időközben rájött volna? A saját praxis lenne az első lépés?

4.

A következő hetek nagyszerűen teltek. Mindennap sétáltak, a kertben heverésztek a körtefa alatt, befőztek, meggylekvárt és ribizlidzsemet készítettek, filozofáltak, és sokat nevettek.

Néha olyan rosszak voltak, mint két kisgyerek, máskor komolyak és töprengők.

Július egyik utolsó napján – nem sokkal Anna elutazása előtt – a kertben álmodoztak, arcukon egy törülközővel. A levegő füledt volt, szellő sem moccan. Anna elbóbiskolt, és arra riadt fel, hogy egy hirtelen szellőkés végigsöpör rajta, fellapozza a Rilke-elégiákat, amely mellette feküdt az asztalon.

– Vihar közeledik, azt hiszem. – Lou már fel is állt. – Pakoljunk össze, gyere!

Alig fejezte be a mondatot, már hullottak is az első kövér esőcseppek. Anna felkapott egy törülközőt, és a feje fölé tartotta. Lou a hóna alá szorította a Rilke-kötetet, és beszaladt a házba. A tyúkrok izgatottan kotkodácsolnak, és ész nélkül rohángásztak összevissza.

Anna megpróbálta a kert hátsó sarka felé, a kis ólba terelni őket.

– Vigyázz, a fehér szökni készül! – nevetett Lou torcaszakadtából, míg Anna üldözőbe vette a szökevényt, a törölközőt kendőként használva, mint egy torreador.

Ketten végre befogták a tyúkokat, és betereték őket az ólba. Persze csuromvizesek lettek.

Lou teavizet rakott fel a konyhában, míg Anna megterített. Az esőcseppek vadul doboltak, a víz keskeny patakokban folyt le az ablakon.

Lou a nedves haját törölközőturbánba csavarta, és Anna sötétzöld gyapjúharisnyájára mutatott, ami nem igazán illett színben a kölcsönszoknyához.

– Ez az új párizsi divat, nem igaz?

– Mindig követem a trendet, hiszen tudod!

– Csodálom az ízlésedet! – tette le az asszony a tálcát az asztalra.

Anna leült, és odahúzott magához még egy széket, hogy feltegye a lábát. Megkeverte a teáját, pedig nem is tett bele cukrot.

– Néha-néha van egy... fura álmom. Az apámról.

A csudába, nem is akart erről beszélni! Mi lelte? Attól biztos nem lesz könnyebb megbirkózni vele, ha elmeséli valakinek.

Lou várakozón nézett rá.

– Meséld el, kérlek!

Anna belefogott.

– Ó, olyan örültség! – fejezte be, és erőltetett vidámsággal felnevetett.

Mi a csudát gondolhat most róla Lou? Hogy azt hiszi, láthatatlan az apja számára, hogy fél tőle? Annyira, hogy álmában az árnyéka üldözi?

Louban rögtön felébredt a pszichoanalitikus.

– Azt szeretnéd, hogy büszke legyen rád, hogy megbecsüljön, Anna. Azért törekszel annyira, de láthatóan túlterheled magad.

Anna hallgatott, és elátkozta magát. Na, ezért megérte!

– Nem tetszik, amit mondok. De igazam van, hidd el! Az apád mindennél fontosabb neked. – Lou ivott egy korty teát. – Kérdezhetek valamit egészen őszintén?

Annának rossz érzése támadt: biztos olyasmi lesz, amire nem szívesen felel. Mégis bólintott.

– Magányos gyerek voltál?

Fájó pont, kínos téma. Anna érezte, hogy összerándul a gyomra.

Őszintén szólva többnyire magányos volt. Ő volt a kis kakukk, a becsúsztott gyerek.

Lounak nem volt szüksége válaszra, biccentett.

– És még mindig ezen rágódsz.

– Mennyit számít fel óránként, pszichológus asszony?
– tréfálkozott Anna.

– Nekem nem tudod megjátszani magad. Folytathatnál akárhány analitikus beszélgetést az apáddal, ezt a témát tudatosan kizártátok, abban biztos vagyok.

Anna tétován bólintott.

– És ő mégis pontosan tudja – vélte Lou.

Anna nem felelt. Megint a kis Johannesre gondolt, és elmesélte Lounak a találkozásukat. Örült, hogy sikerült témát váltania. Nagyobbat nem is tévedhetett volna!

– Ez a fiúcska nyilvánvalóan saját magadra emlékeztetett – bólintott Lou elgondolkodva. – Egy magányos, elveszett gyerek a peronon, egyedül, mint az ujjam. Azt hiszem, ha analizálhatnánk a gyerekeket...

– Miért ne analizálhatnánk? – kérdezett közbe Anna.
– Mert *gyerekek*. Őket átvilágítani, na ahhoz valami hatodik érzék kellene, és egy olyan képesség... – Lou elhallgatott, röviden elgondolkodott. – Nem. – Megrázta a fejét. – Hogy is lehetne?

– Természetesen csak akkor, ha már ki tudják fejezni magukat.

– Kifejezni?

– Tudniuk kell beszélni, megértetni magukat. – Anna tudatosan nem a kellene szót használta, mert hirtelen átsuhant egy gondolat rajta. Nem lenne csodálatos feladat segíteni a gyerekeket abban, hogy megtalálják vagy felfedezzék önmagukat? Hogy ne féljenek, mindegy, hogy mitől? Vajon ő birtokában van ennek a képességnek, hatodik érzéknek?

Egyelőre elhessegette a gondolatot.

– Attól tartok, nagyon fárasztó gyerek voltam. Rettegtem attól, hogy láthatatlan legyek, mindent megtettem, hogy észrevegyenek. – Felnevetett, pedig ez igazából nem is volt vicces. – Szemtelen voltam, kotnyeles, egy kis zsarnok ördög, ahogy a papa mondta. Néha szörnyen leszidott, aztán hirtelen elfordult, hogy ne lás-sam, mosolyog. – Elég gyakran megtörtént. – A nővéreim szörnyen okosak és szófogadóak voltak, Sophie ráadásul csoda szép. – Anna nagyot nyelt. Sophie meghalt spanyolnáthában. – De ha én is olyan derék lettem volna, papa észre sem vett volna.

– Azt gondolod? – kérdezte Lou.

– Biztos vagyok benne.

– Ezért bohóckodtál folyton.

Anna megvonta a vállát.

– Sem szófogadó, sem csinos nem voltam. Én mindig csak... én voltam. Anna.

A búcsúzkodás reggelén Anna végigsétált a házon és a kerten. Elköszönt a virágoktól, fáktól, tyúkoktól, meg-simogatta a szirmokat és a leveleket.

Lou már a kapuban állt, Anna utazótáskája mellett.

– Kész vagy?

Anna bólintott, és belekarolt.

– Bárcsak maradhatnék még!

De örült, hogy visszatér Bécsbe. Nem hagyta nyugodni a saját praxis gondolata. És még egy gondolat befészkelte magát a fejébe: gyerekekkel szeretne foglalkozni.

– Hol a kutyád? – nézett kutatva körbe.

– Ő nem kísér ki. Nem szereti a városi zajokat, és megrémül, ha sok ember van körülötte.

Anna kinyitotta Lounak az ajtót, és elvette az utazótáskáját. – Még maradt elég időnk, hogy csevegjünk.

Amikor megérkeztek a pályaudvar elé, megálltak. Kocsisok váraoztak, lovak fújtattak, valahol sírt egy gyerek, egy nő veszekedett ingerülten és durván. Anna felemelte a fejét, és elmosolyodott. Kéken, tisztán borult föléljük az ég, mint amikor érkezett.

– Csodálatos volt veled, Lou, szívből köszönöm!

– Én köszönöm, Anna. A legjobb társaság vagy.

Vajon már itt el akar búcsúzni?

– Rémes búcsúzkodó vagyok – mondta az asszony egy idő után.

– Azért még elkísérsz a vonatig, ugye?

– Persze. – Lou hirtelen elhallgatott, majd kinyitotta neki a pályaudvar nehéz bejárati ajtaját.

Állott levegő csapta meg az orrukat. Izzadság, mosdatlan testek és dohány szaga.

– Pfu, undorító! – jegyezte meg Lou felhúzott orral. A peronon átölelték egymást.

– Mikor jössz legközelebb? – kérdezte Lou.

– Jövő tavasszal?

– Rendben! – Lou elővette a zsebkendőjét, és megtörölgette a szemét.

– Ugye nem sírsz? – kérdezte Anna megjátszott szigorral.

– Nem, nem. Csak ez az átkozott szél, ami itt füttyörészik.

– Kössek neked gyapjúalsókat?

– Igen, kérlek! A szára alján legyen kis szalag, hogy össze tudjam húzni, ha nagyon hideg van.

– Természetesen.

A vonat befutott, Lou megpuszilta Annát.

– Vigyázz magadra, és üdvözlöm a szüleidet!

Anna felszállt, és keresett egy fülkét, ahol legalább két szabad hely volt. Szerencséjére talált is egy teljesen üreset, ahol letette a táskáját, és lehúzta az ablakot.

Lou a peronon állt, vállán a sál, amit Anna kötött a születésnapjára. Anna elővett a kabátzsebéből egy zsebkendőt, és meglengette.

– Viszlát, Lou!

A vonat elindult, Anna integetett, míg Lou el nem tűnt a szeme elől.

Akkor leült a fapadra, és halkán felsóhajtott. Még so-
káig fog emlékezni erre a látogatásra! Amikor kicsi volt,

azt kívánta, bárcsak bezárhatná egy dobozba a szép emlékeket, hogy bármikor elővehesse őket, és örülhessen nekik. Valószínűleg már akkor sejtette, hogy felnőttként csak ritkán emlékszik majd a jó dolgokra, a rosszabbak viszont élesen megmaradnak.

Beburkolózott kötött kardigánjába, és megpróbált a lehető legkényelmesebben elhelyezkedni. Talán kicsit tud aludni.